

De dreiging van de tijgermug

Nobelprijs winnaar Bart Knols schreef boek 'Mug'

Een jongensachtige dynamische man. Zwerfend gastheer in een prachtige witte werkkamer. Hij praat even gepassioneerd over zijn insecten als over zijn boek 'Mug' (tweede druk) dat door de nationale pers lovend is ontvangen. Hij praat bevlogen over jeukende bulten en slapeloze nachten. Ernstig over dodelijke virussen en bitter over de Haagse politiek die nog steeds geen antwoord heeft klaar liggen voor plotselinge uitbraken. Want het kan er wel eens om gaan spannen: de tijgermug is al in Nederland gesignaleerd!

DOOR GERTOM DE BEER

DODEWAARD - Bart Knols is niet zomaar een gepromoveerde bioloog maar hij is de enige geleerde in Nederland in het bezit van twee Nobelprijzen. Zijn onderzoek in Wenen waar het ging om radio-actieve bestraling voor bestrijding van de malariamug leverde hem in 2005 een klein stukje van de Nobelprijs voor de vrede op. Een jaar later volgde zijn veel meer gekoesterde IG Nobelprijs. Gekregen voor stinkkaas en zweetvoeten. Wetenschappelijk onderzoek dat -zoals insiders omschrijven- eerst aan het lachen maakt en daarna tot denken aan zet.

Bart Knols (44) heeft net zijn kinderen door de sneeuw naar school gebracht en drinkt nu opgelucht koffie. Maandag komt de televisie weer op bezoek, dinsdag vliegt hij naar Kopenhagen. Zijn onderzoek haalde al wereldwijd alle kranten. En zijn losjes en soms humoristisch geschreven boek is toegankelijk voor een groot publiek.

Ooit als kind gedacht; ik word later lekker een bioloog (entomoloog) die zich bezig gaat houden met het bestrijden van

enge insecten? Knols: "Ben jij gek. Daktari meneer, dat was m'n voorland. Ik kan me nog zo goed herinneren hoe we op de basisschool in het Limburgse Meerssen naar een film keken over plaagbestrijdingen in Afrika. Op zijn tiende wist Knols het: "Ik word bioloog."

Ravage

In Wageningen werd Bart Knols al op zijn negentiende naar Kenia gestuurd om milieuvriendelijke val-methoden te ontwikkelen ter bestrijding van de tsee-see vlieg. Het ging hem om groene bestrijdingsmethoden. Vooral na het zien van de ravage die DDT-besparingen in de natuur veroorzaakten stond zijn besluit vast.

"Mijn jongensdroom tussen de Masaï in het zuiden van Kenia kwam helemaal uit. Ik heb daar een prachtig jaar moederziel alleen gezeten in een Daktari-landschap zonder toeristen, maar toen Wageningen me terug vroeg te komen om op zoek te gaan naar natuurlijke vallen voor het meest gevaarlijke dier op aarde, de malariamug, viel bij mij eigenlijk het kwartje. Ik had m'n terrein gevonden."

In Afrika had de bioloog al ontdekt steeds in de voeten, enkels en het gezicht gestoken te worden. In Wageningen werd samen met Ruurd de Jong duidelijk dat het ging om de 300 lichaamsgeuren die mensen hebben. Bij het hoofd was het vooral kooldioxide en bij de voeten tenenkaas. De Limburgse kaas Rommedou die vervolgens door de mevrouw van een Wagenings kaaswinkelje onbewogen als zweetvoetenkaas op de toonbank werd gelegd leverde later in de kelder van het laboratorium het bewijs.

Lege autobanden

Bart Knols: "Malaria is natuurlijk de grootste en bekendste plaag verspreid door de mug. Er zijn echter nog zoveel soorten muggen. De meesten komen nog steeds via de eitjes van de

Trots toont Bart Knols twee van zijn certificaten.

FOTO'S: GERTOM DE BEER

vrouwtjes in plasjes water in lege autobanden ons land binnen. Na een wereldreis over-

Huismiddeltjes in de vuilnisbak

Sinds twintig jaar is De Mug het favoriete studieobject van dr. Bart Knols die er ook een boek over schreef. Wist u dat aan het leven van iedere zeventiende mens op aarde een einde komt door een beet van een mug? Knols, bezitter van de hoogste onderscheiding in Nederland op het gebied van tropische geneeskunde en internationale gezondheidszorg, verontschuldigde zich eens tegenover zijn vrouw, die hij als naakte proefpersoon door muggen liet steken. Maar zijn onderzoek haalde wel wereldwijd alle kranten. Hij waarschuwt in dit interview vooral voor de tijgermug en de laksheid van onze regering. En rekent in zijn boek af met alle huismiddeltjes tegen insecten die niets helpen. Bier, knoflook, citroenplanten en geluidsapparaatjes. Ze kunnen allemaal in de vuilnisbak!

De tijgermug komt eraan

Malariamuggen zijn verzot op zweetvoeten, evenals op de Limburgse kaas Rommedou, wat geur betreft een echte tenenkaas. Toen Bart Knols in 2006 deze ontdekking deed bleek dat niet alleen een geestige vondst. De bioloog ontving er aan de universiteit van Harvard de hoogste prijs voor hilarisch onderzoek voor, de IG-Nobelprijs. Het beste lokmiddel voor de malariamug was hiermee ontdekt. Anders is dat met de tijgermug die overdag bijt en meer dan twintig virussen kan overbrengen. In zijn boek beschrijft Knols hoe laks onze overheid daarop reageert. Babies in Nederland slapen over vijf jaar waarschijnlijk onder een klamboe vanwege die tijgermug. Het beestje is al gesignaleerd bij plantenkwekers in Nederland.

gens. Die kunnen virussen overbrengen waar we nog geen antwoord op hebben. Er zijn rampvoorbeelden van te over. Denk aan gele koorts, denk aan knokkelkoorts, aan het West-Nijl-virus (hersenvliesontstekingen!). De telefoon gaat. Een studente uit Pakistan vraagt wanneer ze weer terug kan bellen. Bart Knols handelt het op de achtergrond af en komt dan terug met

gegeven wijsvinger.

"Maar het grootste gevaar acht ik door de globalisering op dit moment toch het oprukken van de tijgermug die zowat alles kan overbrengen. Nederlandse kwekers importeren al jaren Lucky Bamboo plantjes uit China waar klevend aan de stengels eitjes van de beruchte tijgermug meeliftten. De tijgermug komt dus regelmatig in Nederland.

Het wachten is alleen nog op een virusuitbraak. Dan heeft niet alleen minister Klink een levensgroot probleem, maar helaas ook de rest van Nederland. Dan is het kalf pas echt verdronken...."

Het boek 'Mug' van Bart Knols wordt uitgegeven door Uitgeverij Nieuw Amsterdam, kost 16.95 euro en telt 256 pagina's.

Bart Knols met op de achtergrond -levensgroot- de malariamug.